

Διαφοροποίηση της διδασκαλίας σε τάξεις μικτής ικανότητας

Οργάνωση και υλοποίηση ερευνητικών εργασιών (projects) στο σχολείο

Μαρία Χ. Ευσταθίου
Φιλολόγος-Δρ. Παιδαγωγικής
Ιανουάριος 2012

Σχέδια ερευνητικής εργασίας ή συνεργατικής έρευνας (projects)

Πώς θεμελιώνεται η ανάγκη
υιοθέτησής τους στην
υποχρεωτική εκπαίδευση;

Άξονες προβληματισμού

Μετατόπιση από τις μαζικές στις προσωπικές διαδικασίες μάθησης

- Κοινότητες μάθησης
- Ερευνητική εργασία (project) στο σχολείο
- Από κοινού επίλυση προβλημάτων
- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού και ο σχολικός γραμματισμός του
- Τεχνογραφία της ερευνητικής εργασίας

Κοινότητες μάθησης

Χαρακτηριστικά

- Αλληλεξάρτηση σε ομαδικές δραστηριότητες
- Συμμετοχή σε συζητήσεις και στη λήψη αποφάσεων
- Συγκρότηση αντίληψης, γνώσης και νοήματος μέσω αλληλεπιδράσεων

Εκδοχές κοινοτήτων μάθησης

- Συνεργατική διδασκαλία και μάθηση
- Ερευνητικές εργασίες ή εργασίες συνεργατικής έρευνας (projects)
- Από κοινού επίλυση προβλημάτων
- Υποστηρικτική διδασκαλία (scaffolding instruction)

Στοιχεία Δομής ενός Project

- ❖ Επιλογή του θέματος (ανοιχτός ορίζοντας επιλογής, ελευθερία στο ξεκίνημα)
- ❖ Συγκεκριμενοποίηση των στόχων (ανταλλαγή απόψεων, καθορισμός στόχων και πλαισίου εργασίας)
- ❖ Συνεργατικός σχεδιασμός (από κοινού διαμόρφωση των δράσεων)
- ❖ Αναζήτηση πηγών (επεξεργασία, ταξινόμηση, διαλείμματα αναστοχασμού)
- ❖ Εκτέλεση
- ❖ Παρουσίαση του τελικού προϊόντος
- ❖ Αξιολόγηση

Επιλογή θέματος

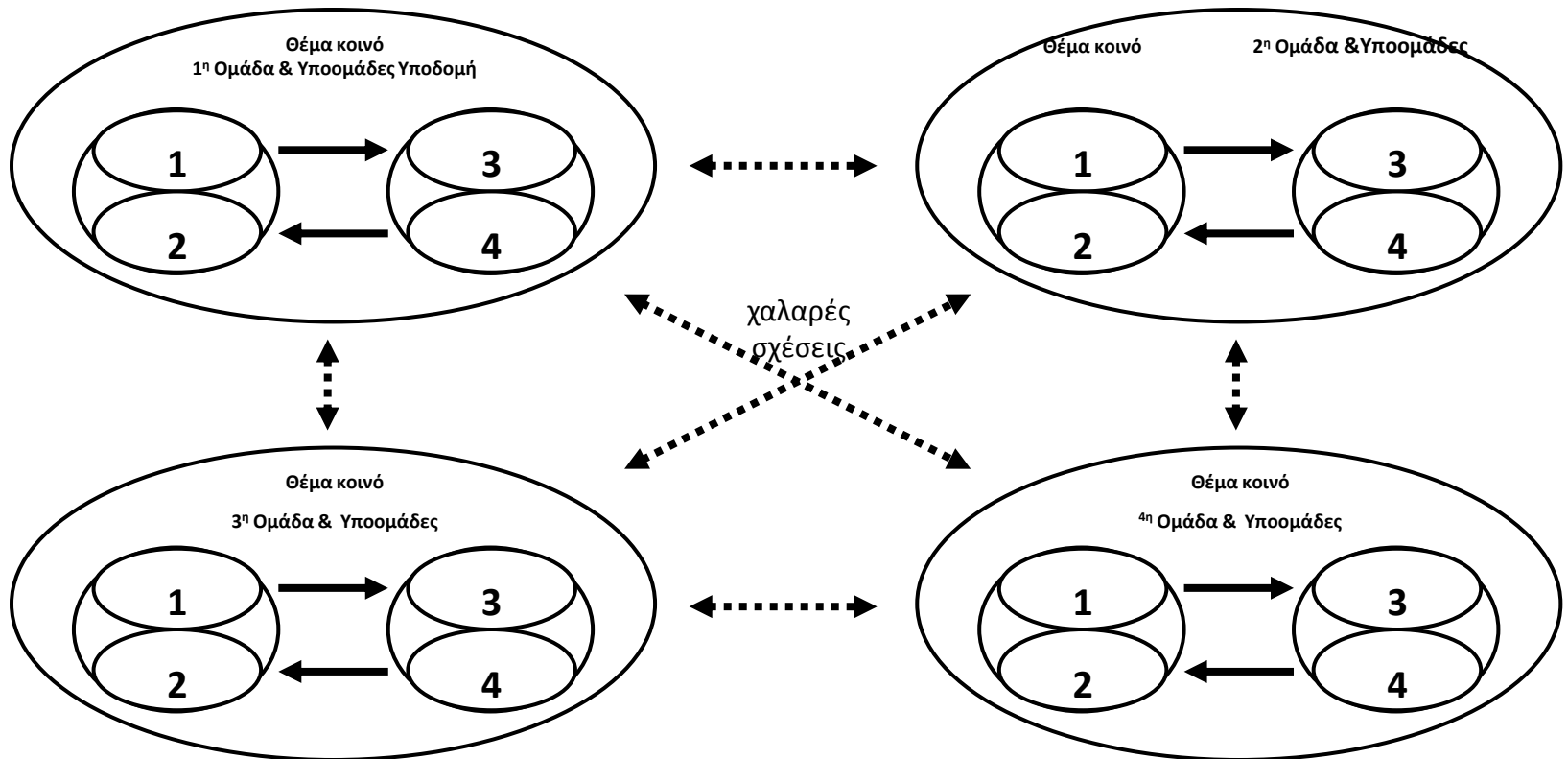
- Πρόταση διεπιστημονικής θεματικής ενότητας - πεδίου από δύο εκπαιδευτικούς (συνδυασμός ΑΠ, ενδιαφερόντων μαθητών και υποδομών)
- Έγκριση από σύλλογο διδασκόντων (θέματα:όσα τα τμήματα συν ένα)
- Ορισμός συντονιστή
- Επιλογή προτεινόμενων θεμάτων από μαθητές και δημιουργία «Τμημάτων ενδιαφέροντος»

Τρόποι Κατανομής Θεμάτων

- Ομάδες κοινού θέματος (Το θέμα προσεγγίζεται σε όλες του τις διαστάσεις αυτοτελώς από όλες τις ομάδες, με εσωτερικό καταμερισμό των υπο-θεμάτων του)
- Επιμερισμός υποθεμάτων-διαστάσεων του θέματος σε ομάδες
- Επιμερισμός του θέματος σε δύο υποθέματα και συνεργασία των ομάδων ανά δύο (Καταμερισμός θέματος σε δύο υπο-θέματα και δι-οαμαδική συνεργασία)
- Κοινό θέμα σε τρεις ομάδες και συζήτησή του στην ολομέλεια της κάθε ομάδας (Το θέμα προσεγγίζεται επαναδρομικά από την κάθε ομάδα και την ολομέλεια, ως ένας ερμηνευτικός κύκλος)

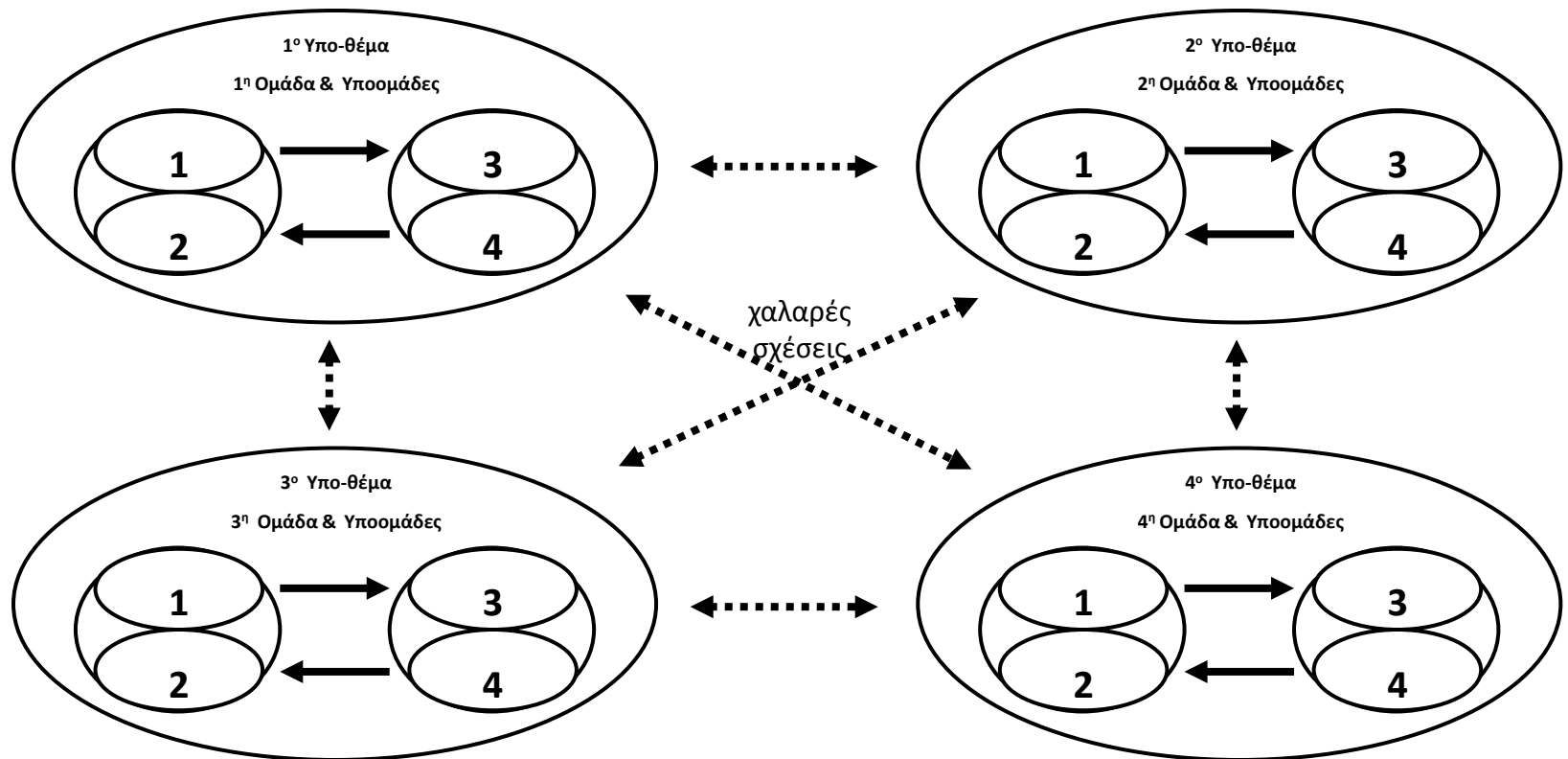
Ομάδες κοινού θέματος

Πηγή:Ματσαγγούρας 2011



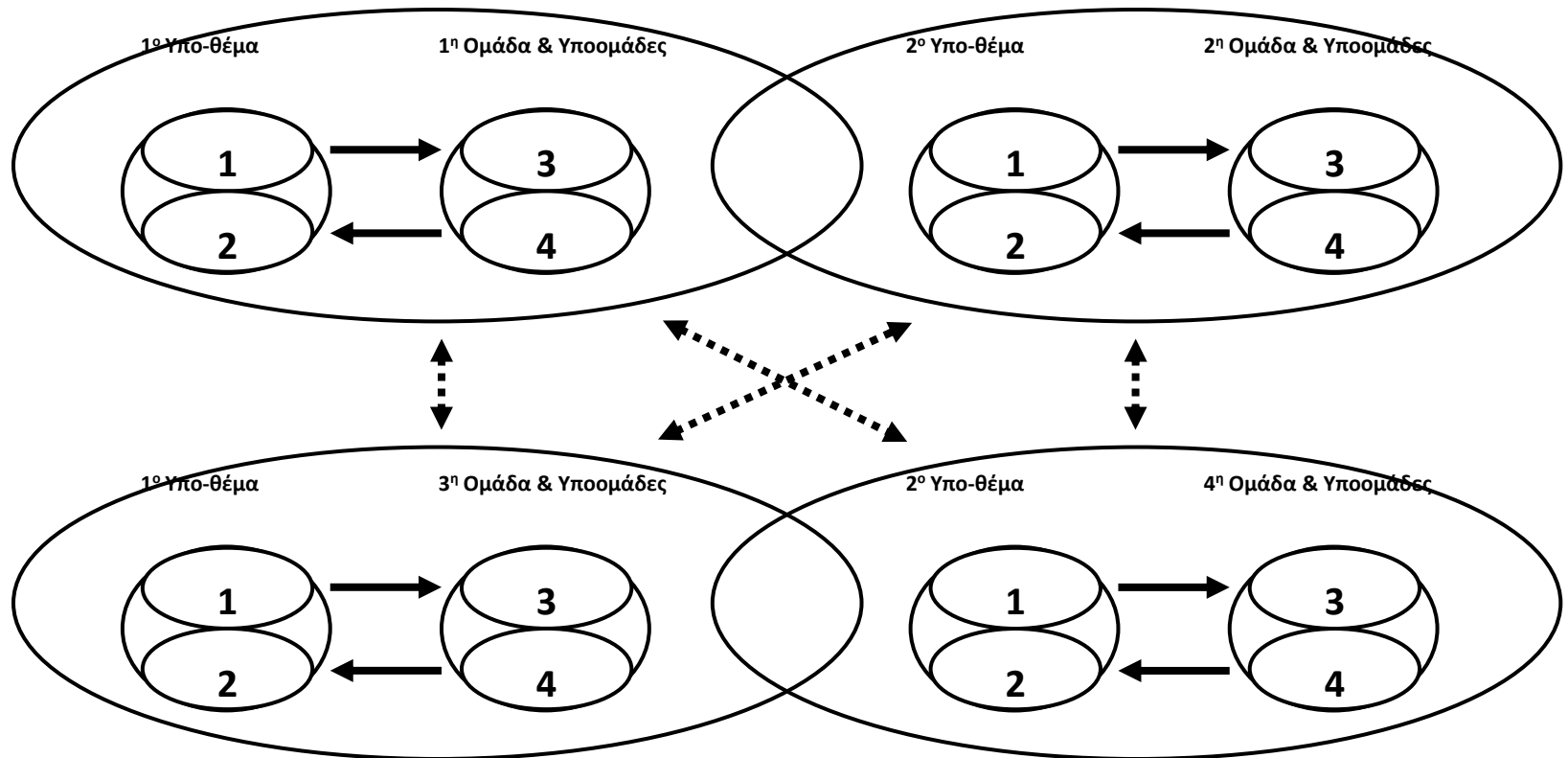
Επιμερισμός υποθεμάτων-διαστάσεων του θέματος σε ομάδες

Πηγή:Ματσαγγούρας 2011



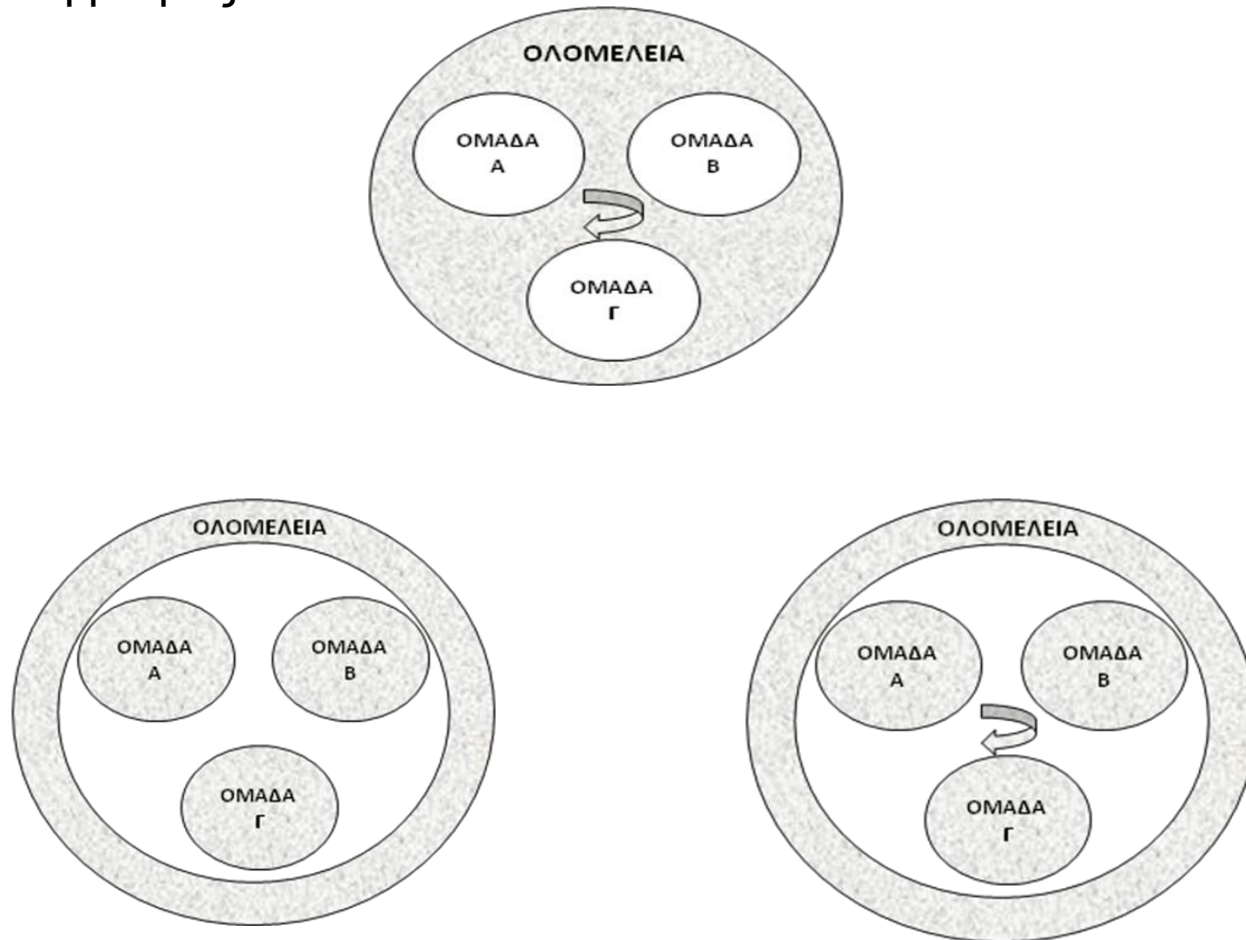
Επιμερισμός του θέματος σε δύο υποθέματα και συνεργασία των ομάδων ανά δύο

Πηγή:Ματσαγγούρας 2011



Κοινό θέμα σε τρεις ομάδες και συζήτησή του στην ολομέλεια της κάθε ομάδας

Πηγή:Ματσαγγούρας 2011



Αξιολόγηση ενός project

- Αξιολόγηση *ερευνητικής διαδικασίας* (με 8 περιγραφικούς δείκτες και ποσοστό 30% του άριστα)
- Αξιολόγηση *περιεχομένου* (με 8 περιγραφικούς δείκτες και ποσοστό 30% του άριστα)
- Αξιολόγηση *γλώσσας και δομής* (με 7 περιγραφικούς δείκτες και ποσοστό 20% του άριστα)
- Αξιολόγηση *παρουσίασης* (με 6 περιγραφικούς δείκτες και ποσοστό 20% του άριστα) **Αλλά και**
- Αξιολόγηση της *λειτουργικότητας της ομάδας και της συμβολής των μελών* (αντικείμενο της διαμορφωτικής και της τελικής αξιολόγησης. Χρήση της πεντάβαθμης κλίμακας τύπου Likert)

Προϋποθέσεις επιτυχίας ενός project

- Σαφής καθορισμός και αποδοχή του αντικειμένου
- Εξάσκηση στις τεχνικές συλλογής και επεξεργασίας πληροφοριών
- Προσδιορισμός τρόπων προσέγγισης και σταδίων υλοποίησης
- Ανάπτυξη κριτηρίων για την αξιολόγηση των πληροφοριών

Οι τρεις βασικές παιδαγωγικές αρχές ενός project

- Η διεπιστημονική συνεργασία των καθηγητών
- Οι διερευνητικές διαδικασίες μάθησης
- Η ομαδοσυνεργατική οργάνωση των μαθητών

1. Η Αρχή της Διεπιστημονικής Συνεργασίας των Καθηγητών

- Είναι παράγοντας επαγγελματικής ανάπτυξης
- Παράγει νέα γνώση, λειτουργεί ως ενδοσχολική επιμόρφωση για επαγγελματική ανάπτυξη
- Οδηγεί σε επεξεργασμένες προτάσεις κατά τη λήψη αποφάσεων και την επίλυση προβλημάτων
- Βελτιώνει τις επιδόσεις των μαθητών και τη λειτουργικότητα του σχολείου
- Παρέχει τη δυνατότητα για υπερκερασμό της «μοναξιάς» επιστημών και επιστημόνων και για αξιοποίηση των δυνατοτήτων διεπιστημονικής σύμπραξης

2. Η Αρχή της Διερευνητικής Μάθησης

Εστιάζει στη/ν:

- εκκίνηση με προβλήματα και ερωτήματα
- συλλογή και επεξεργασία δεδομένων
- διαμόρφωση τεκμηριωμένων απαντήσεων
- ανάπτυξη επεξηγήσεων
- εξέταση αντιθέτων απόψεων
- στοχαστική ανάλυση διαδικασιών και συμπερασμάτων

3. Η Αρχή της Ομαδοσυνεργατικής Οργάνωσης των Μαθητών

Υπαγορεύεται από στόχους:

- μαθησιακούς (ενεργός μάθηση σε συνθήκες συνεργασίας)
- αναπτυξιακούς (ανάπτυξη αυτοαντίληψης, κοινωνικοποίηση μαζί με «άλλους»)
- Πολιτικούς (ανάπτυξη ενεργού και υπεύθυνου πολίτη)

Τεχνογραφία της ερευνητικής εργασίας (project)

- Βιβλιογραφική διερεύνηση
- Θεωρητικό μέρος της εργασίας
- Ανάλυση – επιχειρηματολογία
- Κριτήρια αξιολόγησης της
εργασίας

Τι είδους γραπτές εργασίες μπορούν να προκύψουν;

1. Κείμενα (ιστορικής) αναδιήγησης
2. Αφηγηματικά κείμενα
3. Εκθετικά κείμενα (σε μορφή εκθέσεων)(reports)
4. Κείμενα συγκριτικής περιγραφής
5. Διαδικαστικά κείμενα
6. Επεξηγηματικά κείμενα
7. Αιτιοκρατική ανάλυση προβληματικών καταστάσεων
8. Κείμενα πειθούς
9. Κείμενα διαλόγου

ΠΟΙΟΣ
ο ρόλος
του εκπαιδευτικού
στην οργάνωση και υλοποίηση
ενός
project?

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ:

καθοδηγητής, εμπνευστής,
διαμεσολαβητής

στην

- Οργάνωση σχεδίων ερευνητικής εργασίας
- Ανάθεση γραπτών εργασιών στους μαθητές

Βιβλιογραφία

Κοσσυβάκη, Φ. (2003), *Εναλλακτική Διδακτική. Προτάσεις για τη μετάβαση από τη Διδακτική του αντικειμένου στη Διδακτική του ενεργού υποκειμένου*. Αθήνα: Gutenberg.

Ματσαγγούρας, Η. (επιστ. υπεύθ.) (2011), *Η καινοτομία των ερευνητικών εργασιών στο Νέο Λύκειο*, Βιβλίο εκπαιδευτικού. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Ταρατόρη-Τσαλκατίδου, Ε. (2003), *Η μέθοδος project στη θεωρία και στην πράξη*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Χατζηδήμου, Δ. & Ταρατόρη, Ε. (2001), «Η μέθοδος project στο σχολείο», στο: Πυργιωτάκης, Ι. (επιμ.), *Ολοήμερο σχολείο, λειτουργία και προοπτικές*. Αθήνα: ΟΕΔΒ, σσ.115-130.

Βιβλιογραφία

Χρυσ αφίδης, Κ. (1994), *Βιωματική-επικοινωνιακή διδασκαλία: η μέθοδος project*. Αθήνα: Gutenberg.

De Vecchi, G. (2003), *Διδάσκοντας μαζί, μαθαίνοντας μαζί*. Μτφρ. Ι. Καλογνώμης. Αθήνα: Σαββάλας.

Frey, K. (1986), *Η μέθοδος project. Μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη*. Μτφρ. Κ. Μάλλιου. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Τόμλινσον, Κ. Α. (2005), *Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας*. Μτφρ. Θεοφιλίδης & Μαρτίδου. Αθήνα: Γρηγόρης.